

בן-צור (בורשטיין), יהודה

הכינוי: (פרא) לייב

נולד בדצמבר 1925 בתל-אביב

התגייס לפלמ"ח ב-1944

הצטרף לפל"מ ב-1945

ה ע ס נ ה ר י ס ' 0

לאחר כיממה, הגיעה אלינו "החלוק", בפקודו של נמרוד אשל, שהיתה בדרכה להעמסה בחוף הצרפתי וגררה אותנו למפרץ שכוח-אל, בצפון סרדיניה. "החלוק", קיבלה את המשימה שלנו ויצאה לדרכה ואנו, מלווי "הברק" - "הגדעוני" והרופא התחלפנו עם מקביליהם מ"החלוק" - חזרנו בטיסה לרומא. התיצבתי במג'נטה, מאוכזב מהכשלון ודרך לקראת המשימה הבאה.

2. "הזיבלה" - "לקוממיות" - Sette Fratelli. נוב' 47 - ינו' 48. עליה ב', בסוף אוקטובר 47, נקראתי למשימתי השניה. לשמחתי, הפעם הוטלה עלי האחריות לבצוע ההתקנות היעודיות מ"א' עד ת' ". הרמה הטכנית של הספינה, שנרכשה ישירות ע"י "המוסד והוכנסה למספנה בלה-ספציה לצורך ההתקנות, הייתה טובה. בהיותה בעלת הרחק של כ-350 טון, הצלחנו, עמנואל קצב, שהצטרף אלי ואנוכי, להכין תוכנית לקליטת כ-650 מעפילים. שגרת העבודה, שנעשתה בשתי משמרות - השניה, באמצעות הצוות האיטלקי - נמשכה מעל לחודש וחצי, נקטעה בעת שזקי, וקימוביץ, סגנה של עדה סירני, אסף לוי, פעיל המוסד ור"ח מריו קנדה, הגיעו עם בקבוק קוניאק ובישרו לנו על החלטת "הכ"ט בנובמבר" בצעקות: "יש, יש", מדינה כמוכן.

ב-13 (איך לא) לדצמבר 47, הגענו להעמסה בחוף בגדול, צרפת. את פנינו קיבל דוד'לה בן-חורין. להפתעתי, הוא הביא עמו צוות מלווים נוסף, שכלל את "סקנדי", "מלך" ואהרן מיכאלי, "גדעוני". התברר, ששלוחות "המוסד" לא היו מתואמות ובצרפת לא ידעו, שהספינה מגיעה מאיטליה עם מלווים. הבעתי נכונות לצרופם והם הסכימו. ההעמסה - באמצעות סירות-גומי נגררות ידנית לאורך כבל, שנמתח מהחוף לספינה - נמשכה עד עלות השחר. לקראת הרמת העוגן, ניחתה עלי "מכה", שאינה כלולה בתכנית הלמודים של קורס החובלים. לוי, נציג "המוסד", ודוד'לה הודיעו לי, שעלינו להעביר את המעפילים לספינה הנמצאת ב"צרות", במימי קורסיקה. "תחת מחאה", בצענו את ההעברה ל... "החלוק", ממנה נפרדנו כחודשיים קודם לכן בסרדיניה, שמפקדה, בשלב זה, היה מוקה לימון. (שבועיים לאחר מכן, ב-28.12.47, היא נתפשה ע"י הצי הבריטי,

פלמ"ח: 08/43-10/45, פלוגה ד'. פלי"ם - קורס מפקדי סירות מס' 6 45-46; קורס מ"כ פלי"ם 1946; קורס חובלים ד' 46/7. בקיץ 1947, סיימתי את מסלול ההכשרה של מלווה, אשר במהלכו השתתפתי כחותר בהורדת מעפילי "עמירם שוחט".

"המוסד לעליה ב" מ-08/47 עד 09/48, כמלווה-מפקד האוניות הבאות:

1. "ברק" - Yilderan. אוק' 46. עליה ב'. ב-22 לאוגוסט 1947 יצאתי בטיסה לאירופה, דרך פראג. בדרכי "חזרה", הופניתו לבסיס "המוסד" במג'נטה, איטליה. איתרע מזלי ותוך כחודש, נקראתי למשימה ראשונה. את התדרוך קבלתי ישירות מ"פי הגבורה", שאול אביגור ויאני אבידוב, נציג "המוסד" בצפון-אפריקה. המשימה - העמסה בחוף אלג'יריה. התדרוך - מתחת לכל ביקורת. לדוגמא, בידי יאני לא היתה נ.צ. של החוף, אלא "הגדרה", שנמדדה.. תוך נסיעה במכונית: "כ-60 ק"מ מערבית לאלג'יר". למחרת, קבלתי בלה-ספציה את הפקוד על הספינה "ברק", מפרשית תורכית "ענתיקה" עם מנוע עזר בעלת הרחק של 191 טון, ש"נחכרה" מ"הגוף", סוכן אוניות יווני, תאב-בצע. לאכזבתי, ההתקנות היעודיות ל"רחיסת" כ-550 מעפילים, מהם, כ-250 במבנה עילי, ש"הורכב" על הספון, הושלמו עוד לפני בואי (כרגע האחרון, הצלחתי לשכנע להוסיף מעקה כלשהו על גג המבנה העילי, שהפך כ"תחליף" לסיפון).

בתחילת אוקטובר 47, סמוך להפלגה, הצטרפו אלי "גדעוני", בני גפן ורופא, מקרב הפליטים, ד"ר קליין. יצאנו לים גלי, שהלך ו"התפתח" לכרי סערה. בחולפנו, בשוא הסערה, את צפון מערב קורסיקה, שבת המנוע ואז התברר, שגם המפרשים רקובים. חסרת-אוניו, "נשכבה" הספינה לרוחב הגלים, עד כדי סכנת טביעה, כשהמבנה העילי - ששינה את יציבות הספינה, לרעה - גילה, "סימנים וקולות" של היפרדות מגוף הספינה (רק לאחרונה נודע לי, שבקיץ 47 נמסרה למטה "המוסד" בפאריס חו"ד של מהנדס ימי, לפיה נפסלה הספינה להובלת אנשים. מי שהתעלם מכך, לקח על עצמו אחריות כבדה!!). כשאפסה התקווה לתקן את המנוע, ביקשנו סיוע של גוררת.

כמלווה ב-Fabio - "קרב עמק איילון" בהפלגתה הראשונה הנ"ל ושלום בורשטיין, "גדעוני" ותיק. ב-9.9.48, הפלגנו ממפרץ גאטה, עם 301 עולים, ביניהם 31 מח"ל מדרום אפריקה. ההפלגה התנהלה ללא בעיות, למעט שני חריגים. לפני ההפלגה, התברר, שהמצפן "משתולל" ו"הפרדונה" חשש ודרש להחליפו. מאחר ונאמר לי, שזו תהיה הפלגתה האחרונה ו"חבל על הכסף", לקחתי על עצמי את האחריות לנווט. בהגיענו למיצר מסינה, התברר, שיש נוילת שמן חמורה. מאחר ולא רצינו להסתבך בכניסה לנמל, ביקשנו מספינת דייג חולפת, שתיקנה עבורנו את השמן. מ"עיסקה" זו, שנמשכה כ-10 שעות, הם הרוויחו יותר מאשר בדייג. ב-17 לספטמבר 1948, נכנסנו ב"שירת התקווה" לנמל חיפה. סיכמתי עם נציגי "המוסד" חופשה של שבוע ימים, אותם ניצלתי לבחירת החטיבה הרצויה לי. מבחינתי, היתה זו "שירת הברבור" של הפלי"ם.

מלחמת העצמאות: כמוצאי יום כיפור, תש"ח, חציתי את הקווים אל הנגב הנצור, כלוחם בגרוד ה-9 של "חטיבת הנגב"-פלמ"ח. עד לאחר הנפת "דגל הריו" באילת, שירתתי כמפקד מחלקת סיור רכובת ג"פים. חיל הים: מנובמבר 50 עד ינואר 71. סא"ל. תפקידים עיקריים: מפקד שייטת הנחיתה ב"קדש"; מפקד בה"ד; מפקד משחתות, אח"י "אילת" ואח"י "חיפה" (ב"ששת הימים"). מפקד פו"ם/זרוע ים. השכלה: האוניברסיטה העברית בירושלים - ב.א. במדעי המדינה ומזרח תיכון. תעסוקה אזרחית: מ-1973 ועד לפרישה סופית ממעגל העבודה ב-89 - בנק ישראל, ירושלים.

ניווט אסטרונומי גם באוניות ההעפלה

כשהיא נושאת את השם "כ"ט בנובמבר". עם השלמת המשימה, הפכנו ל"מובטלים". הפנינו חרטום לעבר החוף הצרפתי, דווחנו ל"מוסד" וביקשנו שיכינו משלוח אנשים נוסף. עוד בטרם קיבלנו תשובה כלשהי, שבת המנוע כליל. בסיוע מפרשים, נכנסנו למפרץ באחר מאיי החוף הצרפתי. דיווחנו וביקשנו גוררת. "בימקום", הגיע הצי הצרפתי והשליך אותנו לבית-סוהר בטולון, בו "חגגנו" את ה"כריסטמס". ב-31 לדצמבר "חגגנו" את ה"סילבסטר" בספינה, לאחר ששחררנו בערבות. בשל מותו של אבי, נאלצתי להעביר את הפיקוד ל"סקנדי". אבנר ולחזור ארצה (ב-20.2.48), נתפשה הספינה ע"י הצי הבריטי, כשהיא נושאת 699 מעפילים ואת השם "לקוממיות". בתום ה"שלושים", כואב ומתוסכל, עם "חצי תאוותי בידי", ציפיתי למשימתי הבאה.

3. "הזקן" - **Maestralle**. יוני-יולי 48. רכש. בסוף מרץ 1948 הגעתי לצרפת. השתתפתי בהעמסת "נחשון" ובתחילת מאי הוטל עלי לאמן כ-500 מועמדים צעירים לקראת העפלתם. מיד לאחר חגיגת ההכרזה על הקמת המדינה, סייעתי להעלותם לספינה Fabio - "המורד", ששמה הוסב ל"קרב עמק איילון". כעבור כמה ימים, נצטוויתי לנסוע לפראג, אליה הגעתי ב-29 למאי 48. לאחר "נסיון נפל", להעסיק אותי כ..נווט מטוסי-רכש בקו זטץ'-תל נוף, נשלחנו - כיבר, פטר, "בוטרוס" ז'בין ואנוכי - ליוגוסלביה. המשימה - ליווי אוניית רכש למעגן ת"א. ב-13 (איך לא) ליוני 48, הגענו לנמל שיבניק, בעיצומה של העמסת האוניה. בסיום, "כוסה" המטען בלוחות עץ, כנגד "עין רעה" של משקיפי או"ם, שהוצגו כנמלי ת"א וחיפה. ב-27.6.48 הגענו לת"א עם 10,000 רובים, 2,200 מגל"דים, 1,100 בזות ותחמושת. בשלב זה - בהפוגה הראשונה - רצייתי להצטרף לחיל הים. שוחחתי על כך עם אברהם זכאי, אך שאול אביגור הטיל וטו והורה לי לחזור ב"מלוא המהירות" (א/ק בהנעת פחם, שהפיקה בקושי 8 קשר) ליוגוסלביה ולהביא תותחים. בתחילת יולי, חזרנו לשיבניק ותותחים - "יוק" וע"כ, נצטוונו להפליג לנאפולי. זקימוביץ, מחליפה של עדה סירני הורה לי, בניגוד לרצוני, לדרת מהאוניה ולקבל עלי תפקיד "מטה" - מרכז "הפעילות" באיזור נאפולי. בשלב זה גמלה בלבי ההחלטה, לעשות הכל ע"מ לחזור ארצה בהקדם ולהצטרף לאחת מחטיבות הפלמ"ח.

4. "המורד" - **Fabio**. ספטמבר 48. עליית גח"ל. מעל לחודש ימים, "סבלתי" כנאפולי, עד שזקי התרצה והודיע לי "שהוא שולח אותי חזרה ארצה" באחת מספינות המעפילים לשעבר, שהופעלו להסעת עולי גח"ל (גיוס חו"ל). על אף, שזקי לא אמר זאת במפורש, המשמעות היתה, שהוטל עלי לפקד על הספינה - דרך ראויה לסיים את שנת פעילותי ב"מוסד". לצוות המלווים צורפו ידידי וילי רוטטוקר, מתנדב מקנדה, שצבר ניסיון רב, לרכות